

Negende incidentele suppletoire begroting inzake tijdelijk prijsplafond energie voor kleinverbruikers

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2022 (Negende incidentele suppletoire begroting inzake tijdelijk prijsplafond energie voor kleinverbruikers) (36220).**

De voorzitter:

We gaan meteen door naar een ander debat, over de Wijziging van de begrotingsstaat van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor het jaar 2022, de suppletoire begroting inzake tijdelijk prijsplafond energie voor kleinverbruikers. Het is de eerste termijn van de Kamer. Ik wil aan de leden vragen om alleen hun termijn te doen en dus niet weer een heel debat te voeren, behalve als er echt heel dringende vragen zijn. Het zou mooi zijn als het in de eerste termijn alleen een korte bijdrage is. Dat hebben we ook afgesproken bij de regeling. Dan gaan we morgen het debat vervolgen.

Dan geef ik het woord aan de heer Kops van de PVV.
Mevrouw Leijten, nog even.

Mevrouw Leijten (SP):

Aanvankelijk was het besluit om het samen te voegen met twee minuten extra spreektijd. Dat is losgetrokken met minimale spreektijd. Ik zou toch wel een beroep op iedereen willen doen om zich daar ook een beetje aan te houden, ook gezien het uur.

De voorzitter:

Volgens mij sluit iedereen zich daarbij aan. Dank u wel, mevrouw Leijten.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de heer Kops van de PVV.

□

De heer Kops (PVV):

Voorzitter. Ik zei het al in het vorige debat: mensen zitten thuis echt in diepe financiële ellende. Ze hebben een torenhoge energierekening en onbetaalbare boodschappen. Mensen kunnen het allemaal niet meer betalen en zitten letterlijk in de kou nu de temperatuur buiten het vriespunt heeft bereikt. Er wordt in dit huis de laatste tijd heel veel gesproken over het prijsplafond en over de €190 compensatie in november en december. Maar ondertussen krijgen we echt heel veel berichten van wanhopige, bezorgde burgers die zich afvragen: wanneer word ik nu eigenlijk geholpen? Veel van die mensen hebben momenteel nog geen cent gezien en vragen zich af: wanneer krijg ik iets? Die €190 voor november en december wordt verrekend met

het maandbedrag dat al torenhoog is of met openstaande schulden. Mensen vragen zich echt af: wat heb ik daar nou concreet aan, waarom krijg ik dat geld niet gewoon op mijn rekening gestort? En over het prijsplafond: waarom moet ik wachten tot 1 januari; ik heb dat geld nu nodig. Dat toont aan dat er natuurlijk veel eerder en veel meer gecompenseerd had moeten worden, zoals de PVV zo vaak heeft gezegd. Dit jaar al of dit jaar nog. Die €190 in november en december is veel te laag. Daarom zeg ik nog maar eens: verhoog dat bedrag naar €500.

Er is vorige week een PVV-motie aangenomen over blokverwarming. Die motie zegt dat huishoudens met blokverwarming ook gecompenseerd moeten worden. Mag ik aannemen dat die huishoudens ook in aanmerking komen voor die twee keer €190? Hoe staat het daarmee? Gaat dat geregeld worden? Ik begrijp dat de minister daar morgen op gaat reageren, dus graag een reactie.

Voorzitter. Het prijsplafond is niet voldoende, omdat heel veel mensen met hun verbruik boven de volumegrenzen uit gaan komen en dan dus ook veel meer voor hun energie gaan betalen. Verruim dat plafond, verhoog de volumegrenzen en verlaag de prijzen. En doe dat vooral met terugwerkende kracht tot januari 2022, dus dit jaar, want dit jaar is het leed geleden en dat moet gecompenseerd worden.

Voorzitter. Het CBS zegt dat 67% van de huishoudens een variabel contract heeft. Dat brengt natuurlijk heel veel onzekerheid met zich mee. De minister heeft het erover dat die huishoudens tot drie keer meer betalen. De minister wil het liefst van die variabele contracten af en weer verplichte jaarcontracten wettelijk regelen. Waarom duurt dat zo lang? De minister heeft het in zijn brief over een wijziging van de Elektriciteitswet en de Gaswet, maar kan dat niet sneller? Kan hij niet dit jaar nog met een concreet voorstel daarvoor komen? Graag een reactie.

Met die variabele contracten zijn de mensen natuurlijk overgeleverd aan de grillen van de energiemarkt, maar ook van winstbeluste energiebedrijven. Vattenfall heeft al bekendgemaakt de tarieven 1 januari verder te zullen verhogen, en Essent trouwens ook. Dat is natuurlijk slecht nieuws. Het betekent dat de energiebedrijven maximaal willen profiteren van het prijsplafond. Dat kan toch niet? Graag een reactie daarop.

Voorzitter. Huishoudens die meer verbruiken dan de volumegrenzen onder het prijsplafond zijn de klos. Nogmaals: dat kan toch niet?

De laatste vraag: hoe staat het met die gesprekken, die onderhandelingen met die energiebedrijven, zodat energiebedrijven een normale vergoeding krijgen, met een kleine marge, en de mensen thuis wel maximaal worden gecompenseerd?

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Kops. Dan geef ik het woord aan de heer Omtzigt. Ook het verzoek aan de heer Omtzigt om een beperkte bijdrage in tijd te leveren — aan de inhoud stellen wij geen eisen.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Voorzitter. Vandaag bespreekt de Kamer een begrotingswet over het eerste deel van het prijsplafond. De regering wil 3,2 miljard euro betalen aan de energiemaatschappijen, die vervolgens €190 per maand overmaken of korting geven aan beperkte kleinverbruikersaansluitingen. Het debat is natuurlijk veel te laat, want het eerste deel van het geld is al overgemaakt. Dat is de voorbode van het grote prijsplafond, waarvoor de regering nog een suppletore begroting heeft ingediend, waarmee ze in december al 1,5 miljard euro aan de energiemaatschappijen kan overmaken en in totaal 11 miljard euro.

Ik heb drie keer gevraagd om dit expliciet te behandelen, zodat we nog invloed konden hebben over wie er betaald zou worden en hoeveel. De regering heeft er echter voor gekozen om een geitenpaadje te bewandelen. Dat is artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet. Dat stelt, kortgezegd, dat je een begrotingswet kan indienen, "tenzij uitstel van de uitvoering naar het oordeel van Onze Minister die het aangaat niet in het belang is van het Rijk en hij de Staten-Generaal daarover heeft geïnformeerd". Oftewel: als hij het zo belangrijk vindt dat het geld al uitgegeven kan worden voordat we het hier bespreken. Dit wetsartikel is 40 keer gebruikt in 2020, 59 keer in 2021 en al tientallen keren in dit jaar. De Algemene Rekenkamer heeft er grote bezwaren tegen, en terecht. We hebben hier de motie-Heinen gehad. Mijn vraag is: wat is nu het beleid van deze regering?

Voorzitter. U weet: we hebben hier een toeslagenschandaal gehad. De toeslag die hier wordt bedacht, is groter dan de huurtoeslag en de zorgtoeslag bij elkaar. Sommige mensen kunnen komend jaar niet rondkomen als ze deze toeslag niet krijgen. Als we deze wet dan niet zorgvuldig behandelen — ik kan u vertellen dat de wetten rondom de kinderopvangtoeslag tien keer zorgvuldiger zijn behandeld dan dit wetsvoorstel — dan krijgen we daar achteraf grote problemen mee. Ik loop even door een aantal van die problemen heen.

Voorzitter. Ten eerste een fundamenteel probleem: de overheid doet normaal gesproken aan inkomenspolitiek via uitkeringen, belastingen, toeslagen en subsidies. Die worden rechtstreeks door de overheid uitbetaald, namelijk door de Belastingdienst, het UWV, de SVB en de gemeenten; we hebben er veel. Als de burger het er niet mee eens is, kan hij bezwaar maken of naar de rechter. Hier hebben we een probleem, want de burger kan niet naar de rechter en kan geen bezwaar maken omdat de elektriciteitsmaatschappij het geld krijgt. Wil de regering ervoor zorgen dat je bezwaar kunt maken? Dat bezwaar is essentieel, en straks helemaal, voor het meer permanente prijsplafond. Want hoe ga je teruglevering berekenen als de prijs tijdens het jaar fluctueert? Dat wordt nogal wat. En kun je ergens bezwaar maken als jouw energiemaatschappij die €190 niet uitkeert omdat ze die niet aanvraagt? Of kun je bezwaar maken wanneer jouw energiemaatschappij geen vergunning van de ACM heeft? Dan val je namelijk niet onder de regeling. De regeling is allang gepubliceerd, dus de subsidie is al ingegaan.

Voorzitter. Ten tweede: is deze regeling getoetst aan de Grondwet? De Grondwet stelt: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan." Er zijn gerechtvaardigde verschillen,

maar het hebben van een kleinverbruikersaansluiting of niet is geen gerechtvaardigd verschil onder artikel 1 van de Grondwet. Aan de Grondwet hebben de ministers trouw gezworen. De rechter mag dit overigens toetsen, omdat het niet in de wet staat, maar in de ministeriële regeling die eronder hangt; die valt niet onder het toetsingsverbod, zeg ik voor de preciezen onder u. Heeft de regering de regeling dus getoetst aan artikel 1 van de Grondwet? Het gaat om tienduizenden mensen die geen kleinverbruikersaansluiting hebben maar achter een grootverbruikersaansluiting zitten, die blokverwarming hebben en nog niet weten of ze er straks onder vallen — hopelijk wel, maar dat weten we nog niet zeker — en andere groepen die erbuiten vallen. Zo niet, wil de regering beide regelingen alsnog toetsen aan artikel 1 van de Grondwet?

Voorzitter. Drie: een energiebedrijf is een geprivatiseerde subsidieverstrekker. Oftewel: een energiebedrijf gaat een overheidsfunctie uitoefenen, want dat gaat subsidie verstrekken. Subsidie of belastingen besteed je niet uit. Dat weten we al sinds de oudheid, of sinds het evangelie, zo u wilt, waarin tollenaars er ook niet zo heel goed vanaf kwamen. Als je het laat doen door bedrijven die gefinancierd zijn door durfkapitalisten en die failliet gaan, dan is dat risicovol. Eerst geeft u een hele grote bak geld, maar komt die bak geld daarna nog aan bij de klant? Dat weten we niet. De minister schreef aan de Kamer: vertrouwelijk hebben drie bedrijven met mogelijke liquiditeitsproblemen zich bij mij gemeld. Gaan we nou geld overmaken naar bedrijven met liquiditeitsproblemen die dan failliet gaan, net als Welkom Energie, en waarvan de klanten het geld niet krijgen? Ik wil daar toch wel graag een antwoord op hebben, want dan kunnen we tientallen miljoenen kwijt zijn. Aan een geprivatiseerde subsidie zit natuurlijk nog een probleem, namelijk tot wie je je kunt wenden in het geval van een conflict.

Voorzitter. Dan de woekerwinsten, het laatste maar zeker niet het minste probleem. De Kamer was kraakhelder: het mag gaan om de kostprijs en een kleine marge. Maar wat er nu gebeurt, is dat energiebedrijven bezig zijn om hun prijzen enorm te verhogen. Ik heb geprobeerd om het maar even te laten zien. Afgelopen week kon je voor €1,10 een kuub gas kopen op de termijnmarkt die in januari geleverd wordt. De Nederlandse Staat wil €0,82 aan belastingen, dus de maatschappij kan die verkopen voor €1,92. Als die dat voor €1,92 doet en het prijsplafond €1,45 is, dan kost het energieplafond €0,47. Maar als dat €3,20 is, dan moet de overheid niet €0,47 bijpassen maar €1,75, oftewel bijna vier keer zo veel. Ik zou zeggen: stel een maximumprijs in voor gas van zeg €2,50. Dan betaal je slechts €1. Dat is al te veel, maar dan kunnen die energiemaatschappijen die misschien op een wat hoger punt ingekocht hebben nog steeds winst maken, want ze hoeven wat mij betreft geen verlies te maken. De €3,20 is van een grote energiemaatschappij, maar er zijn er die €4,50 per kuub gas in rekening brengen. Dat is toch niet te filmen? Dan zouden wij als overheid €3 per kuub gas gaan betalen aan subsidie voor iets wat je voor €1 op de termijnmarkt kan kopen. Kent de minister enig ander land waar er energieleveranciers zijn die €4,50 voor een kuub gas betalen in Europa? En als dat niet zo is, waarom maken we dat niet lager?

Die maximumprijs staat gewoon in de Energiewet. In artikel 44 van de Gaswet staat: een houder van een vergunning heeft de plicht op een betrouwbare wijze en tegen redelijke tarieven en voorwaarden zorg te dragen voor de levering

van gas. Als die dat niet doet, mag de ACM een maximumprijs instellen. Dat staat er ook in. En de regering kan per algemene maatregel van bestuur voorwaarden stellen wat die maximumprijs is, want de ACM vindt het moeilijk. Maar die moet die dan wel 30 dagen van tevoren aan de Kamer sturen. Mijn vraag aan de regering: kunt u voor 1 december zo'n concept aan de Kamer voorleggen, zodat op 1 januari de maximumprijs kan ingaan? Die maximumprijs houdt de kosten van dat prijsplafond binnen de perken. Zelfs als dat prijsplafond niet doorgaat of als je niet onder dat prijsplafond valt, zoals zwembaden en openbare gebouwen, dan nog is die €2,50 redelijker dan die €4,50. Dus dat moeten we niet willen in dit land.

Voorzitter. Tienduizenden huishoudens vallen buiten de bescherming van de overheid en gaan een dure, koude winter tegemoet. Energiemaatschappijen zitten er echt warm bij. Daarom een hartenkreet: pas de regeling aan zodat ze voldoet aan de Grondwet en er geen huishoudens buiten vallen, en pas de regeling aan zodat energiemaatschappijen geen woekerwinsten maken. Beide is mogelijk en ik denk dat het de Staat netto nog geld gaat opleveren ook.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Omtzigt. Heel kort, meneer Grinwis. We doen eigenlijk geen debat, dus het moet echt een korte feitelijke vraag zijn.

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Een korte vraag. Ik vind het voorstel van de heer Omtzigt interessant, want zijn zorg over dat er belastinggeld verbrand wordt, deel ik. Alleen, er zitten toch ook nadelen aan die maximumprijs? Je kunt namelijk ook overwinsten in de hand werken.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Het liefst had ik dat de ACM, zoals de Kamer hier gevraagd heeft in een motie en later ook in een motie van de heer Erkens van de VVD, de kostprijs uitwerkt en een klein beetje beloning geeft voor die bedrijven die scherp ingekocht hebben, die dus iets meer marge mogen hebben dan bedrijven die dat niet hebben gedaan. Maar ik zie nu dat we in een wereld terecht komen waarbij dat niet gebeurt in januari en februari. Dat zijn de allerduurste maanden, waarin het meeste gas gebruikt wordt. Ik heb hier nog wel een berekeningetje. Als 7 miljoen huishoudens er gebruik van maken en ze elk 300 kuub gas gebruiken in januari en februari en de Staat €1,77 betaalt, dan zijn we bijna 4 miljard euro aan het overmaken aan energiemaatschappijen. Dit terwijl als we dat voor de helft zouden doen, 2 miljard voldoende zou zijn. Dus is het perfect? Nee, het is niet perfect. Is het beter dan niks? Het is heel veel beter dan niks. Vergeet niet, de prijsprikkel valt weg. Als uw energiemaatschappij de prijs naar €5 verhoogt, dan betaalt de regering alles. Dat is de werking van het prijsplafond, zoals hier door een aantal mensen is gevraagd. En dat snap ik, maar juist omdat er geen prijsprikkel meer is, moet je ervoor zorgen dat er een maximumprijs komt, want anders betalen we gewoon te veel aan de energiemaatschappijen.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Omtzigt. Dan geef ik het woord aan de heer Grinwis, ChristenUnie.

□

De heer Grinwis (ChristenUnie):

Voorzitter, dank u wel. Rommelig, zo verloopt de totstandkoming van het prijsplafond. De btw-rekenfout van 550 miljoen euro is exemplarisch. Dat is begin deze maand met een nota van wijziging gecorrigeerd. Mijn vraag aan de minister is hoe hij het vindt gaan met de totstandkoming en de invoering van het prijsplafond.

We doen deze enorme inspanning voor gezinnen, bedrijven, verenigingen. Iedereen wordt geconfronteerd met een hogere energierekening. Bij zo'n confrontatie is de vraag die dan moet worden gesteld: wat wordt gedaan om die hoge prijs te dempen, om zo bedrijven en burgers uit de brand te helpen? Om die reden werd uiteindelijk het prijsplafond aangekondigd. Maar bijt het middel zichzelf niet in de staart? Leidt het niet tot hogere energieprijzen en overwinsten? En wat te denken van het gesteigerd van de commerciële energiebedrijven bij de genuanceerde motie-Erkens? Die bedrijven zijn inderdaad uitvoerder geworden van inkomensbeleid. Daarom is mijn stelling: één keer maar niet weer.

Dan heb ik een vraag over de uitvoering. Lukt het na goedkeuring van de suppletoire begroting die hier nu voorligt om per 1 januari tot uitvoering over te gaan? Ik hoor hierover verontrustende geluiden. Weer €190 uitdelen, los van verbruik, is natuurlijk zeer ongericht. Mijn vrees is dat dergelijk helikoptergeld de inflatie alleen maar verder aanwakert. Veel mensen hebben dat ook helemaal niet nodig en gaan er wat leuks mee doen, in een toch al overspannen economie. Hoe ziet de minister dit? Hoe gaat hij voorkomen dat er sprake is van uitstel van invoering van het plafond? En in hoeverre is nog een uitkering weer een optie bij verdere vertraging? Ik denk dat we daar echt beducht op moeten zijn.

Dan blokverwarming. Minister Jetten komt met een teruggaveregeling onder coördinatie van de Belastingdienst. De Belastingdienst keert dan in principe in één keer een groot bedrag uit. Het is vanzelfsprekend dat bewoners in huizen met blokverwarming ook de compensatie ontvangen, maar niet pas later in één keer. Het zijn namelijk juist deze mensen die worstelen met de hoge energieprijzen, omdat hun reserves al zo beperkt zijn. Dat zijn niet de mensen die honderden euro's kunnen voorschieten. Wat moeten deze mensen doen, minister? En wat kan de minister hier doen, ook gelet op de aangenomen motie van collega's Kops en Omtzigt en de aangenomen motie van mijzelf, samen met collega Bontenbal? Welke voortgang is hierin geboekt sinds het debat op 10 november?

Dan over kwetsbare groepen. Vanuit de Kamer en ook vanuit de ChristenUnie is meermaals het punt gemaakt van de schrijnende situatie van mensen met een beperking of chronische ziekte die genoodzaakt zijn om elektrische hulpmiddelen te gebruiken. Ze kunnen bijvoorbeeld vanwege hun ziekte niet zonder een huistemperatuur die hoger ligt dan gemiddeld. Het ministerie van VWS heeft eerder iets gecommuniceerd over de dagvergoeding voor drie elektronische hulpmiddelen en medische apparatuur:

chronische thuisbeademing, zuurstofapparatuur en thuisdiagnose. Dat is goed, maar voor mensen voor wie het noodzakelijk is om gebruik te maken van andere elektronische hulpmiddelen, zoals een tillift, rolstoel of speciale matrassen tegen doorligplekken, is er bij mijn weten nog geen oplossing. Dat is echt oprecht jammer, want dit is echt nodig. Wat heeft het kabinet hiervoor in voorbereiding? Wanneer wordt de Kamer daarover geïnformeerd? Dat stond namelijk niet in deze suppletoire begroting.

Dan het laatste punt, voorzitter. Voorkomen is beter dan genezen. Dan heb ik het dus over besparen. Eigenlijk is dit gewoon basale micro-economie. Het aanbod van energie is relatief inelastisch. De pijpleidingen uit Rusland zijn ofwel leeg ofwel kapot. Bij een hogere prijs komt daar geen gas vandaan. Hetzelfde geldt voor Ing-import. Bij de huidige hoge prijzen gaan de tankers wel varen, maar het aanbod is uiteindelijk beperkt. Ergo, aanboduitval zorgt voor hogere prijzen. Daarvan is iedereen nu wel doordrongen, maar ook de vraagelasticiteit is laag. Die wordt in de economische literatuur geschat op zo'n -0,2%. Dat betekent dat als de prijs omhooggaat met 10%, de vraag afneemt met 2%. Dat zien we nu ook gebeuren. Tijdens het afgelopen koude weekend lag het verbruik significant lager dan bij koude weekenden met toen nog lage prijzen, maar — ik kom bij mijn eigenlijke punt, voorzitter — het omgekeerde is ook waar. Als wij met vereende krachten collectief onze vraag verminderen, gaat de prijs ook naar beneden, en fors ook. Bij een inelastisch aanbod en een vraagelasticiteit van -0,2% gaat de prijs voor iedereen met 5% naar beneden. Lees het scherpe artikel van Reyer Gerlagh in ESB er maar op na. Lang verhaal kort: goed dat het plafond er is, maar we moeten echt werk maken van energiebesparing. Nu weet ik dat de Nederlandse overheid niet zo'n liefhebber is van ge- en verboden, maar in dit geval heeft besparen boven op de besparingen als gevolg van de prijsprikkel significante externaliteiten, namelijk lagere prijzen. Ik wil het kabinet dan ook echt oproepen tot creativiteit op dit vlak. Energiebesparing is eenvoudigweg een publiek goed in deze crisis. Maak daar werk van. Stimuleer het. Dwing het desnoods af, ook in Europees verband. Hoe ziet de minister dit? Hoe gaat hij hier uitvoering aan geven?

Tot zover, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Grinwis. Dan geef ik het woord aan mevrouw Leijten, SP.

Mevrouw Leijten (SP):

Voorzitter. Vorig jaar rond deze tijd moest er ook een energietoeslag komen. Toen waren de prijzen namelijk hoog en zaten mensen met grote problemen rond hun energierekening. De "energiearmoede", zoals we dat toen noemden, nam toe. Nu zijn we een jaar verder en hebben we een geprivatiseerde energietoeslag via de energiebedrijven. Wij kregen een brief van het Presidium, voorbereid door onze collega's van de commissie voor de Rijksuitgaven. Dat was een brief aan de regering — ik neem aan dat die op de volgende stemmingslijst staat — over hoe om te gaan met artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet, waar de heer Omtzigt het net ook al over had. Daar zitten vijf vragen in. Ik zou eigenlijk aan u willen vragen, voorzitter, of de minister deze brief alvast kan krijgen en langs die vijf vragen kan verklaren

waarom hij 2.27 heeft ingeroepen. Het is namelijk echt niet oké dat we het nu hebben over uiteindelijk een groot bedrag, namelijk 3,2 miljard — we hebben hier echt gestaan voor minder, veel minder — dat al uitgegeven wordt. Het is een toeslag die via geprivatiseerde weg uitgedeeld wordt met alle problemen die de heer Omtzigt ook al noemde — denk aan als je bezwaar wil maken of als je het niet krijgt — waar we eigenlijk niks meer over te zeggen hebben en waarmee we de sleutel geven aan de energiemaatschappij. Ik heb 'm expres uitgeprint zodat die aan de minister gegeven kon worden. Het is een officiële brief die we volgende week aannemen. Meestal is dat een hamerstuk. Dat weet de minister ook nog uit zijn vorige leven als Kamerlid.

Voorzitter. Ik heb in het debat over het prijsplafond dat we twee weken geleden hadden, gevraagd wat je nou krijgt op het moment dat die €190 verrekend wordt met een veel te hoog maandbedrag. Van dat maandbedrag krijg je nog wel geld terug bij je jaarafrekening, maar de energiemaatschappij begint dan te steggelen van: ja, maar die €190 die ik toen verrekend heb, geldt niet over een heel jaar. Het kan gewoon heel simpel zijn dat mensen €100 krijgen van de €190 die bedoeld is, zonder dat ze daar ooit enige zeggenschap of een rekenmodule voor hebben gekregen. Heeft de minister zich inmiddels vergewist van dat punt dat ik toen maakte? Hoe gaan we dat nou oplossen?

De SP pleit nog steeds voor een meldpunt voor mensen, bij de ACM of de Consumentenbond. Het is vorige week helaas weggestemd door de coalitie, die helaas ook het debat over dit wetsvoorstel de hele tijd heeft tegengehouden. Ik zou het echt heel graag willen. We willen toch weten wat energiemaatschappijen doen. Er zullen er vast zijn die dit goed regelen en die zorgen dat de mensen die de €190 krijgen, die overgemaakt hebben gekregen, waardoor ze er nu ook wat aan hebben. Mensen besteden dat soms ook anders dan aan hun energierekening. Maar ja, het zijn ook dure tijden nu. Sinterklaas moet de schoen gevuld hebben en er moet straks een kerstboom in huis of een kerstdiner op tafel. Mensen mogen dat zelf beslissen. Bij een gewone toeslag mogen ze dat zelf beslissen. Nu beslist eigenlijk de energiemaatschappij voor je of je het krijgt, hoe je het krijgt en waarmee het verrekend wordt. Dat is best wel tricky. Maar goed, er zijn er die dat goed doen en er zijn er ook die dat niet goed doen. Er staat nu op de site van het ministerie: neem contact op met je energieleverancier als je vragen hebt. Maar als je energieleverancier weigert, dan sta je dus met lege handen. Dan is dat dus een cirkeltje. Dan hebben wij als belastingbetaler wel betaald, maar je krijgt het niet. Stel zo'n meldpunt in bij de ACM, bij de Consumentenbond; het maakt me niet uit. Als het eigen ministerie een keer gaat denken vanuit het perspectief van consumenten, zou ik dat heel goed vinden. Maar doe dat, want dan weet je wat er gebeurt.

Voorzitter. Dan een laatste oproep. Dit is het moment om te regelen dat die energiemaatschappijen die niet mee willen doen hieraan, dus die het niet uitvoeren, die het niet aanvragen of die het straks wel krijgen maar niet doorstorten, hun vergunning verliezen. Is de minister daartoe bereid?

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Leijten. Dan geef ik het woord aan mevrouw Kröger, GroenLinks.

Mevrouw **Kröger** (GroenLinks):

Voorzitter. Zojuist spraken we elkaar over de EZK-begroting, waarin ook het prijsplafond voor energie voor volgend jaar is opgenomen. Daar zijn we als GroenLinks groot voorstander van. Maar nu spreken we elkaar over het voorstel voor een tijdelijke compensatie voor de maanden november en december, waarbij ieder huishouden een totaalbedrag van bijna €400 krijgt ter compensatie van de energierekening. Daar is GroenLinks toch wel een stuk kritischer op. Want dit is een zeer generieke maatregel, waarvan het geld dan ook terecht zal komen bij een heleboel huishoudens die het misschien helemaal niet nodig hebben. Tegelijkertijd zal het hoogstwaarschijnlijk veel te weinig zijn voor een heleboel huishoudens die keihard veel meer nodig hebben, omdat ze hun energierekening heel hard zien oplopen.

Ik weet dat dit niet het moment is om er helemaal in te duiken en te kijken naar de stijgende energieprijzen en naar alles wat er gebeurd is in het afgelopen jaar sinds de inval in Oekraïne, maar ik zou het toch fijn vinden als de minister enige reflectie geeft op hoe we hier gekomen zijn. Waarom hebben we op zo'n laat moment de besluitvorming over het prijsplafond gehad, waardoor we nu vastzitten aan de lelijke, generieke maatregel die we vandaag bespreken? Ik vraag dit vooral omdat ik hoop dat we door die reflectie in de toekomst niet nogmaals deze fout zullen maken. Ik wil echt voorkomen dat we in januari moeten teruggrijpen op deze generieke maatregel doordat het kabinet het niet voor elkaar krijgt het prijsplafond op tijd in te voeren.

Daarom hoor ik vooral heel graag van de minister — dat is wat mij betreft een urgent punt — hoe de gesprekken met de energiebedrijven verlopen. Ik begrijp dat de energiebedrijven dwarsliggen, niet mee willen werken aan de uitvoering van een prijsplafond langs de lijnen zoals die geschetst zijn in aangenomen Kamermoties en niet willen meewerken als ze geen overwinsten mogen maken. Ik neem aan dat de minister daar net zo verbijsterd over is als wij. Is de minister het met GroenLinks eens dat de invoering van het prijsplafond per 1 januari in principe, maar ook uit principe, een keuze is die de politiek, de overheid, deze minister, maakt, en niet een keuze die de energiebedrijven maken? Is de minister bereid om desnoods de Prijzenwet hiervoor te gebruiken, om toch te zorgen voor een prijsplafond met een gegarandeerde marge zonder ruimte voor overwinsten van energiebedrijven? Kortom, kan de minister de Kamer beloven dat het prijsplafond per 1 januari ingaat en dat de maatregel die we voor de komende twee maanden hebben, echt alleen voor nu is? Nogmaals, dat is een maatregel waar we minder gecharmeerd van zijn.

Voorzitter. We zijn van mening dat de voordelen van het prijsplafond een stuk beter terecht komen bij de mensen die het nodig hebben dan de €190 die we voor de komende twee maanden uitkeren, maar ook dat dit prijsplafond duidelijk een tijdelijke maatregel moet zijn. Dat heeft het kabinet zelf ook aangegeven. Het kabinet wint hiermee eigenlijk tijd om structurele maatregelen te nemen om te zorgen voor bestaanszekerheid voor mensen die geraakt worden door de hoge energieprijzen, maar ook om weer grip te krijgen op de energiemarkt en ervoor te zorgen dat we weer veel strakker kunnen reguleren, doordat we een ACM hebben die sterker toezicht houdt en door al die dingen die vanuit verschillende kanten van de Kamer genoemd zijn. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Die discussie gaan we

hier niet nu, om 00.30 uur, voeren — de voorzitter kijkt mij dankbaar aan — maar ik denk wel dat het belangrijk is dat we snel het debat hebben over de vraag hoe we gaan zorgen voor een energiemarkt die dienend is en voor energiebedrijven die dienend zijn en waar we toezicht op hebben.

Er is net een motie aangenomen van mijn collega Van der Lee om voor mei na te denken over gerichte instrumenten voor compensatie voor het komende jaar, voor 2024. Ik ben heel benieuwd hoe de minister daar invulling aan gaat geven en welke lessen getrokken zijn uit de totstandkoming van het prijsplafond en de generieke maatregel die we vandaag bespreken.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Kröger. Dan geef ik het woord aan de heer Bontenbal van het CDA.

De heer **Bontenbal** (CDA):

Dank, voorzitter. Ik ga het kort houden. We hebben 10 november een vrij fors debat gehad. Dat duurde een uurtje of tien. Ik heb daar veel punten genoemd, en ik ga die dus niet allemaal herhalen. Ik heb eigenlijk maar één punt. Ik heb tijdens dat debat de suggestie gedaan om te rekenen volgens de AKWR-methode. Dat zijn de algemene kosten, winst en risico. Dat komt dicht in de buurt van wat collega Omtzigt net voorstelt. Het lastige is nu — dat zeg ik ook een beetje tegen collega Omtzigt — dat we natuurlijk niet weten wat de inkoopkosten van bedrijven zijn. Dus wat de markt op dit moment laat zien, de TTF, is niet wat bedrijven op dit moment inkopen. Als je begin september inkocht voor wat toen de prijs was — dat was €350 per megawatt, dus laten we zeggen €3,50 per kuub — en je op dat moment als energiebedrijf al je energie voor volgend jaar zou hebben ingekocht, dan moet je dus denken aan €3,50 plus alle marges enzovoorts. Dus dan kom je nog ver boven de €4 uit. Dus je weet niet wat de inkoopstrategie van bedrijven is. Daar zit nou juist ook wel weer de lastigheid.

De ACM moet toezien op wat dan een redelijke marge is. Daarvoor hebben we de vangnetregeling. Die vangnetregeling gaat waarschijnlijk niet terugkomen in de Energiewet. Daar maak ik me dus zorgen over. Die vangnetregeling is de afgelopen jaren ook niet succesvol ingezet. Dat is een paar jaar geleden één keer gebeurd in de richting van Essent. Maar het is toen tot een rechtszaak gekomen, en die heeft de ACM verloren. Dus ik blijf wel met de vraag zitten: is de ACM, die eigenlijk als enige in staat zou moeten zijn om dit goed te controleren, op dit moment in staat om te toetsen wat redelijke marges zijn? Bij de vangnetregeling gaat het er in eerste instantie om dat wordt gesignaleerd dat een bedrijf wellicht te hoge marges rekent. En vervolgens gaan ze een onderzoek doen. Maar kan de ACM op dit moment in de huidige energiemarkt nog goed toetsen wat bedrijven in rekening brengen? Dat is, denk ik, wel een relevante vraag als je kijkt naar het feit dat grote energiebedrijven nu hun tarieven verhogen.

Voorzitter. Dat was mijn belangrijkste punt.

De voorzitter:

Er is een korte vraag van mevrouw Leijten.

Mevrouw Leijten (SP):

De heer Bontenbal verwijst naar een debat waarin twee dure, ingewikkelde en rammelende energieregelingen ineen waren geschoven. Daar is toen het debat over het prijsplafond behoorlijk onmogelijk gemaakt, en ook dat over de TEK moet ik zeggen. En we hebben hier een wetsvoorstel dat gaat over de incidentele suppletoire begroting van dit jaar, waar 3,2 miljard mee gemoeid is. Over dat laatste wetsvoorstel, het wetsvoorstel waar we het vandaag over hebben, wil ik twee vragen aan het CDA stellen. Waarom is het CDA niet eerder tegemoetgekomen aan de wens van een groot deel van de Kamer om dit te behandelen voordat het inging, dus voor 1 november? Waarom heeft het CDA dat geblokkeerd? En mijn tweede vraag: is het CDA er trots op dat we via energieleveranciers een energietoeslag geven — niet eens aan iedereen — waarbij we geen garantie hebben dat mensen die ook volledig krijgen?

De heer Bontenbal (CDA):

De eerste suggestie vind ik, eerlijk gezegd, een beetje vals. In een gesprek met collega Stoffer hebben we het juist gehad over de vraag hoe we dit debat recht kunnen doen. Toen zijn de collega's Erkens, Stoffer, Grinwis en ik naar de procedurevergadering van onze commissie gegaan om het debat uit te breiden. Dus wij hebben ons inziens echt geprobeerd om dat debat juist ruimte te geven, ook met alle energieweetvaarders, op zo'n kort mogelijke termijn, omdat we wisten dat het anders later op de plenaire agenda zou komen. Dus ik verwerp het verwijt dat wij dit soort discussies niet wilden voeren. Volgens mij hebben wij op 10 november tien uur lang met elkaar kunnen discussiëren. Daar konden dus ook alle punten gemaakt worden. Ik vind het dus niet fair dat u dat zegt.

De tweede vraag was: bent u daar trots op? Kijk, het prijsplafond is een soort paardenmiddel. De twee maanden waarin we nu €190 geven, dat is ook een soort paardenmiddel. Het voordeel is overigens wel dat die maatregel makkelijker uitvoerbaar is. Met dat bedrag zijn we iets minder precies. Tegelijkertijd bedienen we daarmee wel doelgroepen, die met het prijsplafond ingewikkelder te bedienen zijn. Ik noem bijvoorbeeld blokverwarming. Als je €190 uitkeert via de elektriciteitsaansluitingen, dan passeer je dat punt van alle mensen die nu op blokverwarming zitten. Ik noem voorts de all-electricwoningen die bij het prijsplafond minder goed bediend worden. Met dat vaste bedrag heb je dat probleem niet. Het is dus niet een heel schitterend middel, dat geef ik gelijk toe, maar het is misschien wel het beste wat we op korte termijn konden doen.

De voorzitter:

Dank u wel. Tot slot, mevrouw Leijten.

Mevrouw Leijten (SP):

Een wetsbehandeling is wat je doet bij een begrotingsbehandeling. Welke woordvoerders het bij een commissiedebat hebben ingeschoven, doet eigenlijk niet ter zake. Of je een wet behandelt in deze zaal, vereist steun in deze zaal. Daar is meerdere keren om gevraagd en het is meerdere

keren tegengehouden. Het is volgens mij pas vorige week toegevoegd. Nu hebben we dus de constructie die er is, maar het loopt al. Je kan er niets meer aan doen. Het geld is ook al overgemaakt. Het gaat over 3,2 miljard. We zijn erop gewezen door de Rekenkamer dat dat niet oké is. Er is unaniem een motie aangenomen dat de Kamer het niet meer zo wil. Er ligt een brief klaar om over gestemd te worden, en dan gaan de handjes van de CDA-fractie keurig omhoog, dat de regering beter moet omgaan met haar begrotingsrecht en het passeren van de Tweede Kamer. Toch staan diezelfde fracties dat toe. Ik zou toch hopen dat de volgende keer dat er ook maar één lid van deze Kamer een incidentele suppletoire begroting wil behandelen, zeker met de omvang van 3,2 miljard, ook al wisten we dat toen nog niet — het was toen nog 6,2 miljard en dat rekenfoutje kwam de dag na dat andere debat uit de mouw — dat dan niet wordt tegengehouden. Ik hoop dat het dan niet wordt tegengehouden door of het CDA, of de VVD, of de Christen-Unie, of D66 in de coalitie.

De heer Bontenbal (CDA):

Ik vind dit een nare insinuatie. Dit is niet hoe ik mijn werk doe en dat weet mevrouw Leijten ook wel. Zij weet heel goed dat wij dit dossier heel serieus behandelen. Ze weet ook dat ik al maanden, ook achter de schermen, bezig was om oplossingen te verzinnen. Dat het niet helemaal netjes gaat, snap ik. Het is een energiecrisis. Het is ingewikkeld. Het ministerie werkt zich helemaal te pletter. Het is dus niet heel fraai, maar we hebben gewoon geprobeerd wat nodig is. Daar sta ik nog steeds achter. Heel fraai is het niet. Dat we het anders moeten doen? Daar ben ik het ook mee eens. Maar u suggereert nu een beetje dat wij dingen tegenhouden enzovoorts. Dat vind ik gewoon niet zo netjes. Ik herken dat gewoon niet.

Mevrouw Leijten (SP):

Eén opmerking. Iedereen werkt heel hard. Daar is ook een hoop over gezegd en daar heb ik veel waardering voor. Ik vind ook dat dat op een creatieve manier wordt gedaan. Maar op het moment dat er dan een wet ligt, en het is een incidentele suppletoire begroting, en er is een verzoek om die te behandelen omdat het over veel geld gaat, omdat de Kamer begrotingsrecht heeft, omdat artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet is ingeroepen, namelijk omdat iets al wordt uitgegeven voordat de Kamer het heeft goedgekeurd, dan hoor je het niet tegen te houden. Daar gaat het om. Kijk die regelingen van werkzaamheden maar terug. Ik denk dat het er drie of vier zijn geweest.

De voorzitter:

Ik kijk even naar de heer Omtzigt of hij een nieuw punt heeft, want laten we nu vooral gewoon verdergaan. Meneer Omtzigt, heeft u een nieuw punt of niet? Ja. Eerst de heer Bontenbal.

De heer Bontenbal (CDA):

Het waren dezelfde partijen die direct na die regeling naar collega Stoffer zijn gelopen — meteen, direct — en hebben besproken hoe we het zo kunnen regelen dat er een fatsoenlijk debat komt. We zijn toen gelijk naar de procedurevergadering gelopen en hebben een debataanvraag gedaan. U kunt de manier waarop het is gegaan niet netjes vinden,

maar u kunt in ieder geval niet twijfelen aan onze intenties om er een goed debat over te voeren en collega's de tijd te geven om erover te discussiëren. Dat is mijn punt.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Die wet stond daar niet op de agenda, maar dat is echt een ander punt. Ik heb dat debat meerdere keren aangevraagd. Het geld is nu uitgegeven en dat is ernstig.

Ik heb een andere vraag. Een aantal elektriciteitsmaatschappijen brengt op dit moment prijzen in rekening van €0,80, €0,90 per kilowattuur. Op dit moment is de termijnprijs, als je een kilowattuur inkoop op de termijnmarkt voor volgend jaar, rond de €0,35. Hij is eigenlijk ook nooit boven de €0,60 geweest. Er komt dan nog een beetje belasting bij. Daarbij komt nog dat de grote Nederlandse energiemaatschappijen het niet alleen op de termijnmarkt inkopen, maar vaak ook nog hun eigen centrales hebben of hun eigen windmolen of een eigen manier van elektriciteit opwekken. Het zijn verticaal geïntegreerde bedrijven. Dat snap je ook. Deelt de CDA-fractie dat deze winsten in ieder geval op het oog buitensporig lijken en dat de ACM dus ook echt de boeken moet openmaken om te kijken of hier geen buitensporige winsten worden gemaakt?

De heer Bontenbal (CDA):

Volgens mij was dat net precies mijn punt. Als ik kijk naar termijnmarkten, naar de TTF ... Nou, u bekijkt ze ook. Je ziet dan dat er mogelijkheden zijn om het heel duur ingekocht te hebben. Ik ga ervan uit dat bedrijven niet zo stom geweest zijn om alles begin september in te kopen. Nou ja, dan kun je gewoon naar de grafieken kijken en zelf spelen met wat ze betaald hebben en welke marges er zijn. Alleen, ik kan de inkoopstrategie van die bedrijven niet controleren. Het liefste zou ik dus zelf een rekenmodel bouwen en uitdokteren met welke algemene kosten, winsten en risico's er dan gerekend wordt. Maar ik kan dat niet en ik denk dat u dat ook niet kan. Niemand in deze zaal kan dat. De enige die dat zou moeten kunnen, is de ACM. Die heeft daar een vangnetregeling voor. De ACM heeft daar ook formules voor, die ze niet wil prijsgeven. In een hoorzitting hebben we geprobeerd — volgens mij was u daarbij — die los te krijgen. Nou, dat doen ze niet. Dat snap ik, want zij willen dat niet aan de markt weggeven, want dan vinden er ook vormen van gaming plaats. Maar de enige die dit kan controleren, is de ACM. Ik heb dus de vraag gesteld of die vangnetregeling nog werkt. Ik maak me er ook wel zorgen over dat dit onderdeel, die vangnetregeling, in de Energiewet niet meer terugkomt. Ik stel deze vraag dus niet voor niks.

De voorzitter:

Tot slot, de heer Omtzigt.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Bij gas kun je je nog een strategie voorstellen dat de prijs zo hoog was. Dat zei de heer Bontenbal ook. Bij elektriciteit is dat niet eens mogelijk. Men is nooit op het punt gekomen dat die inkoopprijs zo hoog was dat je er €0,90 voor in rekening moest brengen. En het was maar een hele korte piek in augustus. Daarna ging de prijs weer naar ongeveer €0,30, €0,35. Het is echt bizar om dan €0,80 of €0,90 in

rekening te brengen. Daarom stel ik mijn vraag aan de heer Bontenbal. Ik kan het niet precies. Ik zou er wel zin in hebben, maar ik kan het niet precies. Deelt hij de mening dat we aan de regering moeten vragen om per AMvB zo snel mogelijk aan te geven wat redelijke maximumprijzen zijn, zodat we in ieder geval ergens grofmazig een maximum vaststellen waar we toch echt aan moeten voldoen? Want anders betaalt iedereen straks die €0,80 of €0,90, waaronder de sportclub, die geen vergoeding krijgt en de mensen met een warmtepomp, die gewoon boven het plafond gebruiken, want die komen niet uit met 2.900 kWh. Denk ook aan de mensen die in een vakantiehuisje wonen, die geen eigen aansluiting hebben en die dus niet onder het energieplafond lijken te vallen. Deelt de CDA-fractie de mening dat de regering in ieder geval die regels moet vaststellen, zodat ze dat maximum kunnen opleggen, bij de ACM?

De heer Bontenbal (CDA):

Ik vind het wel mooi dat we om 00.40 uur een heel technisch debat voeren over marges en termijnprijzen. Op het moment dat je per AMvB zo'n maximum instelt, moet je dus ook weten wat dat maximum is. Je zult dan dus toch weer een rekenexercitie moeten doen. Je zult dan ook moeten weten welke bedrijven daaronder zullen vallen en welke daarboven zullen uitkomen. Voor de bedrijven die boven dat maximum uit zullen komen, zal het snel misgaan. Stel dat zij een inkoopstrategie hebben gehad die niet zo verstandig was, en wij een vrij krap maximum vaststellen, dan gaat dat vrij snel mis, denk ik. Wat gaat er dan gebeuren met die energiebedrijven? Zelf ben ik met het idee gekomen over die algemene kosten, winst en risico, zoals we die in andere sectoren ook gebruiken. Als je een algemene regel verzint, zul je altijd opnieuw moeten berekenen wat een redelijke winstmarge is en wat de risico's zijn. En dat weten wij niet. We kunnen dus niet als Kamer zeggen dat het €0,05 of €0,03 moet zijn.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Bontenbal. Meneer Omtzigt, we zouden geen uitgebreid debat voeren. U heeft twee vragen gesteld en antwoord gekregen. Het is volgens mij een vraag die de minister ook gaat beantwoorden, want onder anderen de heer Bontenbal en de heer Omtzigt hebben die vraag gesteld. We gaan luisteren naar mevrouw Van der Plas van BBB.

Mevrouw Van der Plas (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Voor de amateursport wordt in de Najaarsnota 2022 een bedrag van 6 miljoen euro gereserveerd, voor de 3.600 energie-intensieve verenigingen van de 26.000 sportverenigingen. Dat is €1.667 per vereniging. Het is een noodfonds voor als ze in de problemen komen. Wil de minister hiermee zeggen dat ze inschat dat slechts enkele verenigingen in de problemen komen door de energiekosten van dit jaar en volgend jaar? Waarop is dit zeer lage bedrag voor het noodfonds gebaseerd?

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen heb ik hier uitgebreid stilgestaan bij de situatie van mensen met een medische aandoening en van chronisch zieken. Zij kunnen niet zomaar bezuinigen op gas en stroom, omdat zij van gas en stroom afhankelijk zijn om te kunnen leven. Ik noem

trapliften, elektrische bedden, warme huizen voor bijvoorbeeld spierpatiënten, zuurstofconcentratoren, deurdrangers, nierdialyse et cetera. Ook vandaag is het kabinet nóg niet met een voorstel gekomen om deze mensen extra te ontzien. De verzekeraars moeten dat maar regelen. Door mijn aangenomen motie moest het kabinet beloven om met urgentie te kijken hoe we deze mensen gingen helpen. De motie is waarschijnlijk te letterlijk genomen, want er is inderdaad met urgentie gekeken, maar hulp voor deze mensen blijft uit. Denk daar nog even aan terug als we weer een "kijk ons eens deugen"-campagne gaan maken voor mensen met een beperking, voor chronisch zieken of voor andere kwetsbare groepen. Die mensen hebben helemaal niks aan die campagnes als ze niet worden gehoord en niet worden gezien op de momenten dat ze écht hulp van ons nodig hebben.

Voorzitter. Ik wil wél graag iets voor deze mensen doen. Is het misschien mogelijk dat de rijksoverheid gemeenten verplicht om compensatie toe te kennen aan alle chronisch zieken die via de Wmo bekend zijn bij de gemeenten, dus ongeacht de inkomensgrens? Er zijn mensen die nu bij de gemeente vragen om compensatie, waarna dat wordt afgewezen. Zij moeten dan ook nog weer bezwaar gaan indienen. Kunnen we het mogelijk doen via een verplichting richting de gemeenten, dus ongeacht die inkomensgrens? Mensen die elektrische apparatuur nodig hebben, kunnen dit misschien nog aantonen bij hun verzekeraar. Mogelijk dat de verzekeraars met hogere vergoedingen voor deze apparatuur deze mensen tegemoet kunnen komen. Maar wat gebeurt er bijvoorbeeld voor al die mensen met een spieraandoening? Daar zitten ook heel veel kinderen bij. Zij móéten elke dag, elke dag langdurig warm douchen. Zij móéten hun huis verwarmen om te kunnen functioneren. Zij kunnen niet met een apparaat aantonen waarom hun gasverbruik zo hoog is. Ik krijg zelfs mails van vaders en moeders van kinderen die die warmte nodig hebben. Mijn hart breekt dan als wij ze hier in de kou laten staan.

Voorzitter. Ik vind het zó oneerlijk dat deze mensen geen extra compensatie krijgen. Ik vind het zó oneerlijk dat we hier altijd praten over "de menselijke maat", maar we het niet doen als we die menselijke maat kunnen tonen. Ik vind het zó oneerlijk dat deze mensen, die niet gevraagd hebben om een aandoening of een chronische ziekte, moeten bedelen bij ons voor erkenning. Ze moeten bedelen! Er zijn in Nederland 200.000 mensen met een spieraandoening. Er zijn in Nederland bijna 2 miljoen mensen met een vorm van reuma.

Voorzitter. Niet alleen chronisch zieken, maar ook onze burgers en ondernemers breken zich al maanden het hoofd over de energierekening en de andere te betalen rekeningen. Voedsel is bijvoorbeeld al 25% duurder geworden, en dan hebben we het nog niet eens over de benzine en de andere spullen die we nodig hebben in het dagelijks leven. Voor een aantal mensen is het geen probleem om wat meer te betalen. Zij gaan dan misschien niet drie, maar twee keer per jaar op vakantie. Voor hen is er geen centje pijn. Veel mensen die huren, zijn voor isolatie en verduurzaming van hun huis afhankelijk van hun huurbaas of woningcorporatie. Wat voor de een zo lekker logisch is, is voor de ander onbetaalbaar. Wie rood staat, kan immers niet groen doen.

Dan hebben we een kabinet dat kil blijft melden dat we allemaal een beetje armer worden. Nou, veel mensen in Nederland worden fors armer. Die burger weet echter niet

dat we hiervoor al meer dan 5 miljard gereserveerd hadden, dat we minimaal 21 miljard extra verdienen door de hogere gasprijzen, dat de Staat 11 miljard tot 14 miljard extra btw binnenkrijgt door de stijgende prijzen, dat de Staat meer dan 6 miljard extra aan loon- en inkomensheffingen binnenkrijgt. Dus we geven 18 miljard extra uit aan de burger van de 40 miljard extra inkomsten. Gelukkig is er dus ook nog genoeg geld om de ondernemers die getroffen worden door deze crisis te ondersteunen. Dan hebben we het er nog niet eens over dat we ook nog eens ruim onder de Europese eis voor het begrotingstekort zitten.

Voorzitter. Ik begon met te zeggen dat ik het goed vind dat er een energieplafond komt, maar waarom is er ook nog steeds geen oplossing voor mensen die met meerdere huishoudens achter één aansluiting zitten? Is het kabinet dat nog steeds aan het onderzoeken en gaat het zich daarvoor nog steeds maximaal inspannen? Regel het!

Voorzitter. Ik kom tot slot op de studenten. Wij maken ons zorgen over de mentale gezondheid van studenten. Studenten kampen met veel prestatiedruk en een steeds groter wordende financiële druk. Door de inflatie stijgen de huurprijzen en worden de boodschappen duurder. Daarnaast heerst er een energiecrisis en is de prijs van elektra en gas fors gestegen. Om die verhoogde kosten te compenseren, kwam er een energietoeslag van €1.300, maar de studenten vielen buiten de boot. Zelfs nadat dit als onrechtmatig werd beoordeeld door de rechtbank, hield het kabinet voet bij stuk. Daarnaast wonen veel studenten in huishoudens met een grootverbruikersaansluiting of blokverwarming, waardoor ze de compensatieregeling van €190 mislopen. Om de steeds hoger wordende kosten te betalen moeten studenten meer gaan werken en meer gaan lenen. Tegelijkertijd wordt lenen minder aantrekkelijk door de toekomstige rente op de studiefinanciering en zullen studenten ook na hun studie de gevolgen van een torenhoge studieschuld ervaren. Doordat studenten meer uren moeten werken, krijgen ze het nog drukker en hebben ze nog minder tijd voor hun studie en sociale activiteiten. Dit zorgt voor meer stress en heeft negatieve gevolgen voor het mentale welzijn van studenten. Graag vraag ik deze minister wat hij kan doen om ervoor te zorgen dat de toekomst van werkend Nederland wordt geholpen. Waarom wordt deze groep stelselmatig vergeten bij het compenseren van de energiekosten?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Van der Plas. Dan geef ik het woord aan de heer Erkens van de VVD.

De heer Erkens (VVD):

Dank u, voorzitter. De energieprijzen creëren veel onzekerheid bij onze huishoudens. Kan ik de rekening nog wel betalen volgend jaar, vragen veel mensen zich af. We moeten onze huishoudens niet blootstellen aan de grillen van de hoge prijspieken die we nu zien. Daarom steunen wij de invoering van het prijsplafond, ook al is het een complex dossier geworden. De motie-Erkens c.s. en de motie-Omtzigt waren duidelijk over de vormgeving van het prijsplafond. We willen niet dat er overwinsten worden gemaakt bij het door belastinggeld gefinancierde prijsplafond. Een margetoets en een mogelijke heffing achteraf om

overwinsten terug te vorderen moeten dat voorkomen. Daarnaast lijkt het ons logisch dat er onder het prijsplafond lagere marges behaald worden dan gebruikelijk, want de overheid neemt immers een groot deel van het marktrisico weg via deze regeling.

We schrokken dan ook van de berichtgeving die vorige week naar buiten kwam over de opstelling van de energieleveranciers in de onderhandelingen, ondanks de toezeggingen die diezelfde energieleveranciers hebben gedaan in een hoorzitting in de Kamer over het kunnen leven met een margetoets. Ik heb een aantal vragen aan de minister. Wat klopt er van deze berichtgeving? Hoe staat het nu met de onderhandelingen met de energieleveranciers? Wanneer wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang? Ik begreep net dat hij tegen de heer Thijssen zei dat dat morgen zal zijn. Maar wanneer denkt de minister ook echt duidelijkheid te hebben over de definitieve vormgeving van het prijsplafond? En wanneer geeft hij duidelijkheid over de compensatie voor de groepen die er wellicht niet onder vallen maar er wel buiten kunnen vallen, zoals huishoudens met blokverwarming? Ik sluit me op dit punt aan bij een aantal andere woordvoerders.

Daarnaast vraag ik de minister of hij erop vertrouwt dat invoering op 1 januari ook echt mogelijk is. Geloof je erin dat we voorafgaand aan 1 januari een juridische basis hebben om in ieder geval met een margetoets achteraf overwinsten te kunnen terugvorderen? Want daarin zit de zorg van de Kamer. Heeft hij een plan B achter de hand voor het geval dat dit niet lukt of de onderhandelingen vastlopen? En wat is dan zijn plan B? Is dat het afdwingen van een prijsplafond via verregaande maatregelen, zoals de heer Omtzigt net voorstelde? Of gebeurt het via de Prijzenwet, zoals mevrouw Kröger zei? Dat vergt trouwens allebei wel mogelijk liquiditeitssteun als energieleveranciers daardoor omvallen. Het vergt ook een regeling voor de consumenten. Er lijken geen makkelijke routes voor ons te liggen. Idealiter komt dat prijsplafond er met een margetoets. Of overweegt de minister het doortrekken van generieke steun? Waar denkt hij nu aan? Wat is zijn plan B dat klaarligt voor het geval het misgaat?

Voorzitter. In het kader van de tijd sluit ik me wat betreft de €190 in november en december aan bij de vragen van mevrouw Kröger. Welke lessen trekt de minister hieruit, zodat we kunnen voorkomen dat we in de toekomst naar dit soort paardenmiddelen moeten grijpen?

Voorzitter. Ik heb afrondend nog een aantal vragen over vaste energiecontracten. Deze worden namelijk nog steeds niet op de markt aangeboden, terwijl dat wel zekerheid kan geven voor de kosten die buiten het prijsplafond vallen. Wanneer verwacht de minister dat die contracten weer worden aangeboden? Wanneer gaan de nieuwe regels voor de opzegvergoedingen gelden? En hoe wordt voorkomen dat die opzegvergoedingen onredelijk hoog worden, waardoor consumenten nog meer klem komen te zitten?

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Mevrouw Kröger.

Mevrouw Kröger (GroenLinks):

Ik heb één vraag. Als je de Prijzenwet inzet, kan dat inderdaad implicaties hebben. De suggestie die de ACM zelf deed, was om een soort noodenergieleverancier te creëren, waar iedereen heen kan voor het geval er energieleveranciers failliet gaan. Hoe kijkt de VVD daarnaar?

De heer Erkens (VVD):

Voor mij blijft de voorkeursoptie gewoon het uitvoeren van het prijsplafond zoals we dat als Kamer aan de regering hebben gevraagd. Dat betekent gewoon dat we in het huidige construct zorgen voor een margetoets, waarmee je overwinsten achteraf kunt terugvorderen. Als je naar middelen zoals de Prijzenwet moet grijpen, moet je inderdaad gaan kijken naar oplossingen voor al die consumenten die bij leveranciers zitten die daardoor misschien te weinig compensatie krijgen en omvallen. Een noodleverancier kan daar een optie voor zijn. In alle eerlijkheid ben ik ook benieuwd naar het antwoord van de minister hierop, maar je moet een passende oplossing voor de consumenten hebben. Mijn zorg zit er inderdaad in dat we straks weer meerdere situaties zien — ongeacht of er vijf, tien of vijftien leveranciers omvallen — zoals dat bij Welkom Energie het geval was. Volgens mij willen we dat allemaal niet.

De voorzitter:

Tot slot, mevrouw Kröger.

Mevrouw Kröger (GroenLinks):

Ik denk dat wellicht het idee van een noodleverancier, zoals de ACM zelf voorstelt, waarbij je zorgt dat je altijd een backup hebt op het moment dat een energieleverancier in de problemen komt, sowieso een goed instrument is om achter de hand te hebben. Ik begrijp dat de minister hier via de heer Erkens vast op gaat reageren.

De heer Erkens (VVD):

Om daar kort op te reageren: volgens mij moet er een oplossing komen. Ik denk dat een noodleverancier zo'n optie kan zijn, maar ik denk alleen niet dat die heel haalbaar is voor 1 januari. Zo'n noodleverancier moet immers opgetuigd worden, die moet ook inkopen en ga zo door. Ik denk dat je voor de lange termijn wel moet kijken naar een instrument om met omvallende energieleveranciers om te gaan. Ik heb eerder met de heer Bontenbal voorgesteld om het Britse model te implementeren, waarin er biedingen komen op de klanten. Je wilt in ieder geval voorkomen dat zij in de kou komen te zitten, zoals we nu gezien hebben.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Erkens. Ik geef het woord aan de heer Romke de Jong, D66.

De heer Romke de Jong (D66):

Voorzitter, dank u wel. Zekerheid bieden in onzekere tijden, dat is wat het kabinet doet met het prijsplafond. D66 staat ook achter deze plannen. Om het even aan te vullen, zoals de heer Bontenbal het zei: we hebben hier lang over gesproken op 10 november jongstleden. Ik probeer die

vragen dus ook over te slaan en even over te gaan naar wat resteert.

De kosten worden deels gedekt door de solidariteitsbijdrage voor fossiele producenten. D66 vindt het dan ook eerlijk om van producenten van hernieuwbare energie een bijdrage te vragen, de zogenoemde inframarginale heffing. De Europese Commissie heeft hier dan ook groen licht voor gegeven. De vraag aan de minister is hoe het staat met de uitwerking van deze inframarginale heffing in Nederland.

Gisteren schreef de minister dat hij onderzoekt hoe hij ervoor kan zorgen dat er weer vaste contracten aangeboden worden. Ook onderzoekt hij hoe het geregeld kan worden dat nieuwe klanten hetzelfde aanbod krijgen als bestaande klanten. Wanneer kunnen we de nadere uitwerking hiervan verwachten? Ik sluit me aan bij wat de heer Erkens daarover zei.

Ook blijven we kritisch op de rol van de ACM in de huidige betaalbaarheids crisis. De volgende evaluatie van de ACM staat gepland voor 2026. Is de minister bereid om een tussenevaluatie uit te voeren of om de geplande evaluatie naar voren te halen om de rol van de ACM in deze crisis te onderzoeken en waar nodig de werkwijze van de ACM aan te passen?

Voorzitter. Dan nog heel even door een stukje mkb. Het is goed dat veel ondernemers met kleine aansluitingen onder dit prijsplafond vallen. Ik heb nog wel twee vragen. Wat gebeurt er met winkels die onder een keten vallen waar één grotere winkel tussen zit met een grote aansluiting? Twee. Hoe zit het met veel ondernemers die letterlijk boven hun winkel wonen en daardoor één aansluiting hebben?

Voorzitter. Dan rest me nog even om de waardering uit te spreken. Het kabinet is aan de slag gegaan met ook onze motie die verzocht om maatschappelijke organisaties ook te kunnen helpen met hun energielasten. Het is goed dat hier geld voor vrijgemaakt is, ook structureel. De laatste vraag: hoe gaat het kabinet erop toezien dat het geld wordt uitgekeerd via het Gemeentefonds of Provinciefonds en dat het echt terecht komt bij de doelgroepen waarvoor het bestemd is?

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik tot slot het woord aan de heer Thijssen, PvdA.

□

De heer Thijssen (PvdA):

Dank, voorzitter. Nou, het staat op mijn rekening! €190. Het is goed gegaan. De Partij van de Arbeid is er heel erg tevreden over dat dit toch nog gelukt is. Ik denk dat het voor heel veel huishoudens heel erg belangrijk is dat ze deze steun hebben deze maand en dat ze die ook volgende maand hebben. Dus daar is mijn fractie heel tevreden over. Tegelijkertijd weten we ook dat dit veel en veel te generiek is. Of het nou 3,2 miljard is of hoeveel het ook precies is, er zit zomaar een miljard tussen dat naar mensen is gegaan die dat eigenlijk helemaal niet nodig hebben. Dat is doodzonde, want we weten ook dat het voor heel veel andere mensen bij lange na niet genoeg is. Die zullen dit najaar

nog steeds ervoor kiezen om in de kou te zitten, omdat ze bang zijn voor de energierekening en bang zijn om de kachel aan te zetten. Daarom is het superbelangrijk dat op basis van de vandaag — of eigenlijk gisteren, nu het bijna 01.00 uur is — aangenomen motie van mijn collega over een veel gerichtere aanpak, bijvoorbeeld met een sociaal tarief, zo'n aanpak voor 1 mei wordt ontworpen, zodat we voor het volgende stookseizoen de miljarden die we hiervoor gaan uittrekken, veel gericht kunnen inzetten voor de mensen die dat echt nodig hebben.

Zoals mijn partij ook al eerder heeft gezegd: dit is niet genoeg en daarom blijven wij strijden voor €14, voor meer zorgtoeslag, voor een huurverlaging. Het lijkt me om 0.55 uur ook heel nuttig om voor de mensen die kijken, nogmaals een oproep te doen voor de FNV-manifestatie van zaterdag, Nederland verdient beter, want het is superbelangrijk om die druk op dit kabinet te zetten om meer te doen. Ik sluit me dan ook aan bij de aan de minister gestelde vragen. Hoe kijkt hij hier nou naar? Hoe kijkt hij naar hoe dit het afgelopen jaar is gegaan? Er is keer op keer door verschillende organisaties en partijen gewaarschuwd dat er ingegrepen moest worden en dat de energieprijzen te hoog waren. En uiteindelijk zitten we nu met zo'n lelijke regeling die heel erg ongericht is. Als de minister inspiratie nodig heeft, nodig ik hem vooral uit om ook naar die FNV-manifestatie te komen, want volgens mij gaat daar ook gepraat worden over oplossingen en over hoe we zorgen dat mensen niet door het sociaal minimum zakken.

Dan toch ook nog iets over de regeling die er nu aankomt voor volgend jaar. Dat is natuurlijk ook een nadeel van de regeling die we nu hebben: €190 is hartstikke fijn voor een maand, maar die enorm hoge prijzen hebben een risico. Stel dat het ineens hard gaat vriezen, dat we toch de Elfstedentocht gaan schaatsen en dat de gaskraan van Poetin toch helemaal dichtgaat, dan schiet die prijs weer omhoog en dan ligt dat risico deze maanden bij de burger. Maar als het goed is, ligt dat risico vanaf volgend jaar niet meer bij de burgers. Dan hebben zij zekerheid en dan ligt dat risico bij de overheid. Maar dan komen we inderdaad wel bij het probleem dat er geen sprake mag zijn van overcompensatie. Mijn vraag aan de minister is de volgende. Wij krijgen morgen een update van hoe het gaat met de energiebedrijven. Overweegt hij nou ook om de Prijzenwet in te zetten, om zijn onderhandelingspositie ten opzichte van die energiebedrijven gewoon om te keren en om gewoon te zeggen: ik stel hier de prijzen vast en als jullie in liquiditeitsproblemen komen of als de kosten toch wat hoger zijn, kom dan maar met de bonnetjes en dan ga ik weleens kijken wat ik wel of niet wil vergoeden? Dan wordt het onderhandelings spel en de plek van de overheid en de belastingbetaler ten opzichte van de energiebedrijven omgedraaid.

Ik zou bij die update ook duidelijkheid willen krijgen over wanneer duidelijk wordt hoe dit gaat, want ik hoor bijvoorbeeld van de corporaties ook dat zij op een gegeven moment moeten weten hoe het werkt, omdat ze het anders niet meer kunnen inregelen. Hoe ziet de minister dat?

En uiteraard, voor volgend jaar maar ook voor dit jaar: hoe zit het met de blokaansluiting, de mensen die door medische omstandigheden hoge energiekosten hebben, de sportclubs en de buurthuizen?

Dank u, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Thijssen. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de kant van de Kamer.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De voorzitter:

We gaan vandaag verder met de begroting, niet aansluitend. Het staat nu gepland om circa 15.45 uur. Dan gaan we verder met de begroting en aansluitend met het vervolg van dit debat. Ik wil de minister bedanken voor zijn aanwezigheid hier, de woordvoerders en de mensen die het debat gevolgd hebben en nog steeds volgen; ik denk dat dat wel een extra compliment waard is. Daarmee zijn we echt aan het einde gekomen.